NOVICE
gospodarskih, obertnijskih in narodskih stvarí.

Izhajajo vsako sredo in saboto. Veljajo za celo leto po pošti 4 fl., sicer 3 fl.; za pol leta 2 fl. po pošti. sicer 1 fl. 30 kr.

Tečaj XIII. V Ljubljani v saboto 14. aprila 1855. List 30.

Koliko vrednost ima sadje gledé na njegovo redivno moč?

Gosp. Frezeni je v časniku za nemško gospodarstvo natanko oznanil obstojne dele mnogoverstnega sadja, jagod in grojzdja, in povedal, koliko sladkora, kislega in beljakca ima ta in uni sad v sebi.

Iz te natanjčne preiskave sledí:

1. da proste kisline je naj več v jagodčastem sadji, manj pa v sadji s košicami in peškami; da

2. tiste stvarí, ki je jajčnemu beljaku enaka in ktera redí človeško truplo, je v vsem sadji celó malo. Ni tedaj misliti, da bi samo sadje môglo človeka rediti, zakaj sila veliko bi ga mogel povžiti, da bi mu kaj zdalo; če, postavimo, bi hotli, da bi nam sadje toliko teknilo, kakor eno jajce, ktero 45 gramov *) vaga, bi mogli snesti za 585 gramov češinj, za 600 gramov grojzdja, za 960 gramov kosmačev, za 1135 gramov ternjólic (bodečega grojzdica), za 1925 gramov (tedaj skor 4 funte) rudečih hrušk. Koliki razloček!

3. Sadje se po tem takem ne more prav za prav prištevati redivnemu živežu, ampak le tistemu živežu, kterega učeni možje imenujejo živež za pljuča, za sopenje. Gledé na to lastnost, nadomestuje 1 funt cukra ali 5 funtov krompirja

6 funtov	češinj,	10 funtov	ternjolic,
6 „	grojzdja,	11 „	breskev,
7 „	kosmačev,	14 „	ribezlja,
9 „	tofeljnev,	14 „	malinc,
10 „	rudečih hrušk,	18 „	sliv,
10 „	mirabelic,	20 „	rudečih jagod,

ali, z drugimi besedami reči, toliko funtov teh sadežev bi mogli povžiti, da bi toliko zdali, kolikor zdá 1 funt cukra ali 5 funtov krompirja.

4. Po vsem tem je očitno, da sadje spada v versto tistega živeža, ki človeka hladí in vročega okrepčava, pa ga tudi v mnozih boleznih ozdravlja, ne pa v versto mesa, sočivja, žita, krompirja in druzega živeža, ki prav za prav človeka redí. Zato poprašujemo tudi le bolj po takem sadji, ki se okusu prilega, in ga le bolj po tem dražje plačujemo, ne pa po tečnosti in redivnosti njegovi.

*) 1 gram je po naši apotekarski vagi 13 granov in pol.

Nekaj od obdelovanja vinogradov in od pridelovanja vina.

II.

Da bo pridelano vino, kar nar bolj mogoče, in veliko bolj od doslej žlahno in dobro.

(Dalje.)

Grojzdje za vino ni nikoli prezrelo. To terdijo vsi skušeni vinoredniki po vsem svetu enoglasno. Če bolj je grojzdje zrelo, manj ima vodenih stvarí v sebi, in če manj ima vodenega, bolj je žlahno, boljše je, in torej je za vino vselej boljše, da je grojzdje bolj namest da je manj zrelo. Tudi pri takem čakanji kar le samo grojzdje tiče, nič zgube ni, ker popolnoma zrele jagode imajo tanjše leskine, in je v jagodi vse sok, kar je prej še veliko sirovega in mesnatega bilo, in dajo take jagode več vina in manj tropin od prej. Zguba na takem grojzdji je le po tatvini in po živalih.

Ker pa vse to še tako resnično, vidno in prepričljivo skazovanje in svetovanje nič ne pomaga, da bi se požrešni ljudjé in nespametni vinoredniki dali pregovoriti in boljši red in navado o branji grojzdja vpeljali, in je vendar veliko ležeče na pridelanji boljšega vina, kar bi lahko bilo, da bi se slovilo in v prodaj šlo, in bi čast in velik dobiček deželi dajalo: je kar zlo želeti, da bi od vikšega vladstva postava dana bila za branje ali terganje grojzdja, ktera postava bi se mogla zvesto spolnovati, in vsi bi se mogli po nji ravnati. Na Austrijanskem in Ogerskem imajo staro hvale vredno navado, ki se je vsi brez godernjanja zvesto deržé; na Nemškem pa pri Rajni, na Hesenškem, Nasavskem itd., kterih vina so tolikanj sloveče in drage, imajo postave modre in pametne, po kterih se grojzdje vsako leto bere. Naj bi tudi pri nas tako bilo, ker pridelovanje vina spada ne le v posamezno, ampak tudi v deželno gospodarstvo, in upamo, da bo taka postava še za potrebno spoznana in dana.

2. Ni pa še zadosti za žlahno vino, da je grojzdje popolnoma zrelo, ampak se mora tudi še v lepem vremenu brati. Na umnem in pravem branji je za dobro in žlahno vino veliko več, kakor si kdo misli, ležeče. Zatorej v tistih krajih, kjer posebno dobre vina pridelujejo, na Austrijanskem po stari lepi navadi, po Nemškem pri Rajni pa po dani postavi ne smé nobeden brati, dokler dežuje, in dokler se grojzdje po dežji popolnoma ne osekne in ne osuší, in dokler je rôsa na grojzdji; in še zvečer iz enacega namena nehajo berž ko sonce za goro zaide. Zakaj to? Zato, da voda v vino ne pride, ki vino oslabí in pokazí, da ni žlahno. Smo zgorej povedali, da, če je manj vode v vinu, boljše je. Neizrečeno veliko pride že po rôsi vode v grojzdje, koliko več pa še le pri dežji! Naj se tedej naši vinoredniki pri branji po tem ravnajo, da bodo iz zrelega grojzdja žlahno vino, ne pa vodenega napravili.

3. Naj, kadar beró, ako je mogoče, nar boljše grojzdje posebej beró in od manj dobrega ločijo, vsaj tisti, kteri imajo veliko pridelka, če hočejo nekaj posebno dobrega in žlahnega vina imeti, ki ga bodo lahko dražje prodali. Ni tukaj govorjenje od bolj ali manj zrelega grojzdja, ker nobeno naj se ne bere, dokler dosti zrelo ni: ampak od popolnoma zrelega grojzdja govorimo, med kterim je pa vendar nektero boljše od druzega. Ima kdo veliko lepe tičine, beline, primorščine, kraljevine, mozlemine, javorja, naj od teh nar lepše, bolj redke grojzde odbere in v poseben sod tisti sok dene, kteri po drozganji rad teče, ali pa nekaj žlahne černine vmes, če je; ali pa zeleniko vso posebej, če je dovolj ima, drugo bolj borno pa vkup; nar slabše pa,

postavimo, lipino, in kar je nagnjitega ali v otišji, v gošči, za domačo rabo posebej. Tako bo tudi naš dolenski marùn začel sloviti in v dober prodaj iti.

Tukaj se nam ponudi priložnost, tudi še nekaj od mnenja tistih govoriti, kteri pravijo, da zlo gnojni vinogradi dajo bolj debelo in manj tanko in žlahno vino. Ni tajiti, da je to nekoliko res, pa: 1) gnojni vinogradi dajo veliko več vina od ne gnojnih, to nadomestuje, česar tam manjka; 2) tako grojzdje naj se pa še bolj zorí, da bo vodeno stvar bolj zgubilo, in če je tako vino o novini malo bolj debelo, bo ostaričeno vendar vso pravo žlahnost dobilo. Ako se namreč tak vinograd na zadnje, ali en teden pozneje po drugem v lepem vremenu bere, bo vino iz njega veliko pri boljem.

4. Po vsem tem naj se vino v dobri posodi in čedno hrani. Smerdljiva posoda pokazí tudi nar boljše vino, in umen gospodar ne more v tem nikoli zadosti skerben biti. Naj se stara in izpraznjena posoda dobro posnaži in do dobrega posuší; če je pa nova, naj se umno in dobro zakuha, da bo dober duh dobila in vso sirovino zgubila. Vinske posode naj se samo za vino in za nič druzega ne rabijo, in naj na suhem in v senci bodo, dokler praznujejo. Za kislino kakošno kad imeti, potlej pa za grojzdje, ne gré, ker les se napije kisline, ki je ne zgubí, vinu jo pa oddá. Ravno tako je napčno v vinskem hramu vino in pa zelnato ali repno kislino vkup imeti, in še tudi korenja, krompirja, opresnega zelja in repe, dišečih rož, jabelk, žita, ali kaj druzega tacega, posebno smerdljivega ne; ker vse take dišave vino na se vleče, ki ga kvarijo. Tudi sicer bodi v vinskem hramu čedno, snažno in suho, po tleh pometeno in pajčevina oderzana, ker žlahno vino je vredno take čednosti.

(Konec sledí.)

Gospodarska skušnja.

Žaganice varujejo krompir gnjilobe.

Skozi 3 leta se poterjujejo, kakor „landw. Jahrb. aus Ostpreussen“ naznanjajo, mnogim nemškim gospodarjem žaganice (Sägespänne) tako dobro pri krompirji, da jih živo priporočajo kot gotov pripomoček zoper krompirjevo bolezen. Pomoč je res lahka, dober kup, in skušnje vredna — ali pa je tudi gotova, kakor pravijo, mi iz lastne skušnje še ne vémo. V vsako jamico, kamor se krompir sadí, se pred verže perisče žaganic, — to je vse. Med žaganicami pa so tiste od jelke naj bolje; tudi stare so bolje kot frišne. Naj se poskusi! Gotovo je, kakor smo že lani na drobno razložili v „Novícah“, da žaganice so posebno dober gnoj, tedaj na vsako vižo prav pridejo njivi, toliko bolj pa, če je res, da varujejo ljubi krompirček gnjiline.

Starozgodovinski pomenki.

Slovenščina v starem času.

Spisal P. Hicinger.

6. Ali je v starem času med Donavo in jadranskim morjem bilo ktero ljudstvo slovenskega rodú?

(Dalje in konec.)

c) Lastne imena že kdaj tukaj navadne.

Mnogo lastnih imen, od zemlje in krajev, od hribov in vod, od narodov in oseb, ktere se nahajajo na sedanji slovenski zemlji, ima nenavadne korenike v sebi; ugibali so marsiktere semtertje, dokler ni globokeja znanost slovenskega, dalje tudi sanskritskega jezika in basnoslovja luči donesla, v čemur se je gosp. Terstenjak obilno trudil, in se še trudi. Po takem pojasnovanji je spričevanje, da je bila sedanja slovenska zemlja že v starem času stanovališče Slovencov, veliko gotovost dosegla. Tukaj sledijo nekaj drugačne, nekaj gosp. Terstenjakove razlage.

Nar pred naj bodo na versti imena gor in hribov. Hribje med Koroško in Štajarsko v severji se imenujejo še zmiraj Tauern, in gotovo so mogli že v starem času ime Taurus imeti, zakaj ime Tauriščanov sploh jemljejo zemljopisniki od teh hribov; vendar kdaj so hoteli le celtiško koreniko tor hrib, tarv bik, za veljavno imeti, dasiravno je tudi slovenska tur, in sploh indoeuropejska tar, dar ravno tako pomenljiva. Alpes Juliae, hribje med Kranjsko in Goriško, dalje Hrušica in Snežnik, so se razlagale po Juliu Caesaru, pa jim je tako lahko slovenska korenika podložiti! Še se veli en del od njih Jelovica, to je, od jelovega gojzda; pa še bližje je korenika ul, jul, vol, enaka koreniki tur, bik. Carvancas in Carusadius, pred ko ne tudi Ocra imajo koreniko ne v celtiški, ampak v enako dobri slovenski besedi kar, čer, verh. Phlygadia, ktero Strabon jadranskemu morji nasprot stavi, je pač po legi in po imenu današnji Blegaš, ker se od deleč bel kaže. Mons Cetius bi utegnil v slovenski besedi gojzd tako imeti korenino, kakor v celtiški coit, coid, ker oboje ima enak pomen.

Naj sledijo imena rek. Te imena, kakor gosp. Terstenjak na nekem kraji omenja, imajo rade svoje korenike v besedah, ktere pomenijo gibanje in premikanje; pa rade se tudi ravnajo po lastnostih vode, kakoršno reke točijo. Po takem ima staro imé Dravus, Drava, izpeljavo od tod, ker močno dêre; Savus, Sava, od tod, ker svoje valove naglo naprej suje, ali pa ker je čista njena voda, in se dobro skoz njo sije, in Murus, Mura, od tod ker ima bolj temno ali černo vodo, kar zaznamuje stara korenika mur. Tudi ime Nauportus ima morebiti svojo pervotno koreniko ondi, kjer Neva in Nevljica; morebiti se je iz nevoda, ribške mreže, v latinskih ustih popačilo. Corcoras, Kerka, opominja na krak, žabjo zalego, ali na božanstvo Kraka, ktero je z indiškim Škandatom enako. Od kod, ker do zdaj niso še nobene poterdili, je po takem imenovana reka Colapis, Kolpa? Ker so v starem Illiriku Pelazgi naseljeni bili, na pol semitišk narod, bi se utegnilo misliti na hebrejsko besedo koph, ktera pomenuje okoli teči, in ima sorodnico v greški κόλπος, ovink, zaliv; Kolpa zares velike ovinke dela v svojem teku pri Osilnici, Tergu, Preloki, Metliki in Karlovcu, in preden se pri Sisku v Savo izlije, se po ravnini še tudi veliko semtertje vije. Po gosp. Terstenjakovem dokazovanji pa imajo lastne imena rade kaj mitologiškega, reke zlasti se ravnajo po Šivatovem biku, in tedaj imajo imena Save, Drave in Mure svoje korenike tudi v besedah dar, sav, mur, ktere vse zaznamujejo vola ali bika, pa so vse tudi v zvezi s pomenom vode, ker zaznamujejo vse neko premikanje. V celtiškem ali kterem drugem jeziku za take izpeljave ni nikjer mesta.

Enaka je tudi z imeni starih dežel in narodov, da se po gosp. Terstenjakovi razlagi dajo iz slovenskih, ali pa tudi iz sanskritskih korenik lepo izpeljati. Tavriski so imenovani po slovenski besedi tur, vol, hrib; Norikum in Noričani so klicani po sanskritski besedi nar, po naše nor, mož; Pannonia in Panonci po sanskritski besedi pan, kupec ali tergovec; Karni spet, če njih imé ni bilo iz Galije prinešeno, so se veleli po koreniki kar, čer; Latovici so dobili ime po latu ali letu, mitologiškem indiškem cvetu, na kterem se Brama sedeč upodobuje; Japodi so prejeli svoje ime po koreniki ap, jap; ker po staroslovenskem je vapa voda, in japa bik, poslednje je še v nekterih krajih znano. Tudi ime Ilirov ni toliko po basnoslovskem Hillu razlagati, temuč po besedi il, ul, vol. Te imena so včasih po greškem razlagali, pa vse tisto tolmačenje je bilo le prisiljeno; na pr. Noricum iz besed ἐν ὄρους.

Ravno taka je z imeni mest; sicer je več imen celtiških po prišlicih Bojih, druge pa se po slovenski ali po sanskritski nar bolje razlagajo. Po gosp. Terstenjaku bodi si na primero: Noreja, Neumarkt, in Celeja, Celje, po zgoraj imenovanih korenikah nor, mož, in cel, zdrav; Surontium, Zeiring, po besedi Sura, zora; Collatio, Slovenji Gradec, morebiti ravno Golovec ali Golovabuka, kteri kraj je še ondi blizo; Juenna pri Globasnici po besedi jun, junec; Virunum, pri Gospejsveti, po besedi ver, ber, merjasec; Santikum, Lind pri Beljaku, po koreniki san, drak; Adrans, Trojana po koreniki dar, ter, tur, bik. Dalje: Aemona, Ljubljana, po besedi am, amare, ljubiti; Siscia po koreniki sis, sesati; oboje opominja na božanstvi Ama in Ciza; Terpo pri Ložu, po besedi tarb, treba, daritev; Neviodunum, pri Kerškem od besede nevod, mreža; Petovio, sedanji Ptuj, po besedi pot, potovati, ptuj; Lotodos, pri Žičah, po cvetu lotu. Tarsatica, Tersat je očitno od tersa, terte imenovana; Tergeste toliko kot teržišče, ktero ime je še znano od kranjskega kraja, po koreniki terg, somenj, po kteri se še veliko krajev imenuje; gosp. Terstenjak tudi tukaj kaže na koreniko ter, tur; Longaticum, Logatec, in Rogando, Rogatec, sta spet kraja očitno po besedah log in rog klicana. Nauportus, Verhnika, zna biti na Berdu, ali po pervotni koreniki nav, niv, teči; Strabonov Pamportus pa opominja na koreniko pan, kupiti. Pri Celtih pač se ne najdejo take pripravne razlage; verh tega znanstvo njih jezika še ni preveč dognano.

Verh vsega tega se nahaja na starih kamnih na sedanji slovenski zemlji in tudi na njenih mejah veliko veliko imen oseb, ktere so bolj ali manj očitno slovenske; na vsaki strani gosp. Terstenjakovih spisov se jih dobuje, kolikor le hoče. Na primero: Babia, Debela, Doberus, Hudius, Urocius, Lipatius in Ostorius, lep in ojster; dalje Savinius, Savinšek, Vindruna, veder, jasen, Peccius, Pečnik. Po tem naznanuje imenovani pisatelj mnogo čisto indiških imen; na pr. Vasuga, Kaligena, po indiških imenih mitologiških kač, Surias, Zorec, po indiškem božanstvu Surja, Zora, Vibius, Biba, strašen, po sanskritskem bhi. Gosp. Terstenjak sicer po indiškem pretresa zraven starih tudi veliko novih imen; marsikomu se to morebiti preobilno dozdeva, pa namen pisateljev je sorodnost slovenskega in indiškega bolje dokazati; s tem se gotovo tudi dokaz za starinsko močneje podpira, in presilni celtogermanšini v okom hodi.

Na koncu celega sostavka bi pač utegnil slehernega domorodca poprašati: Ali starost slovenskega rodú po vsem tem ni že toliko obilno dokazana, da ni nikakor nad njo dvomiti? Res še ni vse dognano, — res da to in uno se utegne pozneje še drugač pokazati; vendar slovenska zgodovina je do zdaj velike korake na dalje storila, in če vsakteri, komur je dano, dela po svoji moči, smé se če dalje lepši pospeh upati. Res da zgodovina in slovnica same še ne daste vsega blagra; pa naj se v drugem tudi marno napreduje, po tem bo lepa, blaživna celina skupaj.

Ozir po svetu.

Repáto ljudstvo.

Mnogo se je že pripovedovalo od človeškega rodú, ki se Niam-Niams ali repáti rod imenuje, — pa učeni možje, ki ne verjamejo vsaktere pravlice, dokler se ne prepričajo resnice, niso dosihmal verjeli, da so res taki ljudje na svetu. Pred nekimi mesci pa je dr. Hübsch, zdravnik v bolnišnici carigradski, vredništvu zdraviteljskega časnika v Pariz pisal pismo, v kterem razjasnuje to imenitno prikazen.

Preden pa povémo, kaj je omenjeni dohtar pisal od repátih ljudí, moških in žensk, hočemo še omeniti, da pervikrat se je od njih slišalo v letu 1677; takrat je tudi holandski popotnik Jan Struys pisal, da je v Afriki vidil zamorca z repom, ki je bil več kot en čevelj dolg. Pozneje se je pripovedovalo od repatih peslajnarjev, to je, od tacega zamorskega naroda, ki stanuje med zalivom Beninskim in Abisinijo, in človeško meso jé. Še drugi potopisi so omenjali od Niam-Niamsov, — pa, kakor smo že rekli, učeni naravoslovci niso ravno tajili, da bi to nemogoče bilo, vendar pa niso tudi prav verjeli, da bi resnično bilo. Zdaj, ko je dr. Hübsch od tega naroda več pisal, so obernili na to prikazen svojo pozornost. Dr. Hübsch pa piše sledeče:

„Leta 1852 sem pervikrat vídil repato zamorko, in zvedil, da v notranjih krajih Afrike biva narod z imenom Niam-Niams, ki je repát. Mož, ki kupčuje s sužnimi, ni mogel te zamorke v Carigradu tudi ne za majhen dnar spečati, pa ne ravno zavolj repa, ampak za tega voljo, ker je znano bilo, da je peslajnarskega rodú, ki človeško meso jé. To divje ljudstvo namreč žrè meso vjetih tistih sosednih narodov, s kterimi se večkrat bojuje. Kakor hitro eden izmed njih umerje, ga ne pokopljejo, ampak na kose razrežejo in povžijejo. Sicer narod ta seje tudi koruzo in rež in redí živino. Jezik njih je nek pervoten jezik, zmešan pa z mnogimi arabskimi besedami. Obleke nimajo nobene in sicer prav živinsko živé. Ali imajo ktero véro, nisem mogel zvediti. Sicer so sila močne postave, zraven pa tako divji, da le teško je, jim prirojeno divjost sleči. Turkom je ta narod že dolgo dolgo znan; in čudili so se, ko sem jim pripovedoval, da v omikani Europi nič od njega ne vémo“.

Kratkočasno berilo.

Komu je pel?

(Turška pripovedka.)

Nekega dné sta se dva Turka vkupaj po polji sprehajala ter se slednjič vsa trudna pod visokim drevesom vséla. Kar ptiček na vejici, ugledavši ju, peti začne. Pri tej priči eden od počivajočih potnikov zavpije ter reče: „Lej, to je meni pel!“ — „Nikoli tebi“, zaverne tovarš. In iz tega med njima tak hud prepir vstane, da se oba k sodniku podasta in mu svojo pravdo povésta. Vstopivši v sodnico jame pervi izmed nju govoriti rekoč: „Kadi! razsodi, da je meni pel“, ter mu hkrati, češ, da si ga nakloni, 20 piastrov skrivaj v roko stisne. Na to se približa drugi, ter reče kadíu: „Gospod, prosim vas, da bi bil meni pel“, in mu skrivaj 40 piastrov pritakne. Oba odideta v velikem nepokoji, kako se bode nju pravda iztekla. Sodnik, vidši, da sta odšla, pomigne čaušu (briču) in ga za njima pošlje, da ju nazaj pokliče. Sluga storí to ter ju nazaj pred kadía pripelje. „Razloži mi pričino vajnega prepira“, reče sodnik k pervemu. On mu odgovorí rekoč: „Gospod, šla sva vkupaj; ptiček na vejici pa je, ugledavši naji, peti začel, in sedaj ne véva, komu od naju je pél!“ To izgovorivši se spodobno prikloni.— Kadi vzdvigne glavo, ter te besede s terdnim glasom izreče: „Možа! ptiček ni nobenemu od vaju pel, ampak meni“. To sodbo izrekši, odpravi toževavca ter svojih 60 piastrov mirno v žep pobaše.

Novičar iz austrijanskih krajev.

Iz Vidma v Furlanii. ✱ Menda bo „Novícam“ všeč, ako jim vediti dam, da tudi pri nas se je osnovala gospodarska (kmetijska) družba. Pred kratkim so bili vsi posestniki, duhovni, občine itd. povabljeni, naj stopijo v družbo, ktere namen je povzdiga kmetijstva v naši deželi. Pervi véliki zbor bo že 23. dan t. m. Družbeniki bojo zversteni v 3 verste: premožniši bojo na leto ji odrajtovali po 12 fl., drugi po 6 fl., manj premožni pa po 2 fl. Nadjati se je, da vsak, komur je mar za oživljenje poljodelstva, živinoreje, vinoreje, sviloreje, čbeloreje itd. bo rad pristopil takemu družtvu, ktero se bo trudilo za

blagor domovíne po omenjenih načinih, zakaj kdor koli ima zdrave očí in ne terja od kmetijskih družb, da bi ljudem orale in sejale, ali celó za-nje zemljišne davke plačevale, mora spoznati, da kmetijske družbe so v teku časa že neizrečeno veliko dobrega storile svojim deželam in da ga ni nobenega družtva, ki bi tako globoko segalo v djansko življenje, kakor družtva kmetijske.

Iz Litije. Novi most čez Savo pri Litii je bil 1. dan t. m. slovesno blagoslovjen. Ta most, ki je za tega voljo posebne važnosti, ker dolensko stran sklepa s železnico, je 84 sežnjev dolg in veljá 32.000 fl.

Iz Ljubljane. Natiskovanje nemško-slovenskega slovnika veselo napreduje; že je 11 pôl gotovih. Svitli knez želé, da bi se sedaj tudi perva osnova slovensko-nemškega dela ročno začela, ktere se bojo gosp. fajmošter Zalokar lotili, da na to podlago, kakor v nemško-slovenskem delu na Vodnikovo, se bo izdelal potem drugi del slovnika. — Svitli knez in škof ljubljanski so sklenili tudi na svoje stroške na svetlo dati sveto pismo starega in novega zakona v 2000 iztisih. Ker so slovensko prestavo novega zakona že pred več leti doveršili sedanji višji škof in knez goriški gosp. dr. A. Gollmayr, kterim je slovenščina vedno pri sercu bila, se bo natis tega dela v Blaznikovi tiskarnici kmali začel. Ali bi ne bilo prav, ako bi družtvo sv. Mohora, ktero je sklenilo tudi sveto pismo v slovenskem jeziku na svetlo dati, se na kako vižo porazumelo z ljubljanskim gosp. knezom in škofom o ti zadevi? — Za sosesko Kamniško, ktero je lani zlo toča pobila in ktere škoda je na 300.000 fl. prerajtana, nabera sedaj tudi c. k. dunajsko deželno poglavarstvo v svoji okolici milošnje. — V letopisu austrijanskih protestantov stojí, da konec leta 1853 je bilo na Krajnskem 389 protestantov, v Ljubljani 229, po deželi v 32 krajih pa 160; vsi spadajo pod evangeljsko faro v Ljubljani.

Novičar iz raznih krajev.

7. dan t. m. so presv. cesar pomilostili 897 v mnozih jetnišnicah cesarstva zapertih jetnikov tako, da 586 se jih ima berž iz jetnišnic izpustiti, ostalim 311 pa je terpež kazni okrajšan. Ti pomilosteni so vsake sorte, deloma taki, ki so bili v mnozih deželah po letu 1848 vsled poojstrenih kazenskih razmer, ali tudi že pred letom 1848 po starem kazenskem zakoniku obsojeni; posebno je došla cesarjeva milost skesanim, zlasti mladim ljudem, kterih življenje je popred neomadeževano bilo, in po druzih zapeljanim, pa tudi starim in bolnim, kakor tudi mnogim očetom, kterih zapertje je nedolžno družino v veliko nesrečo pahnilo; tudi 164 judov, možkih in žensk iz okrajne Krakovega v Galicii je med temi pomilostenci, ki so brez dovoljenja cesarske gosposke, kakor je judom predpisano, v zakon stopili. — Govorí se, da štempeljske marke se bojo kmali premenile, in da se bojo vprihodnje večkrat premenovale zato, da se ne bojo stare že rabljene nepostavno večkrat rabile. — 11. dan t. m. je bila pri ministerstvu kupčijstva na Dunaji slovesna razdelitev tistih 328 častnih svetinj, ktere so fabrikantje in obertniki našega cesarstva prejeli iz lanske obertnijske razstave v Monakovem. Tistim, ki ne stanujejo na Dunaji, se bojo poslale po dotičnih deželskih poglavarstvih. — Sirovi dohodki (Brutto-Einnahme) tistih cesarskih železnic, ktere je v novem letu francozka družba v najem vzela, so znesli lani 11 milijonov 603.985 goldinarjev; v pervih dveh mescih letošnjege leta so bili dohodki za 165.000 fl. višji kakor lani v ravno teh dveh mescih. — Ker do srede popoldne rusovska poslanca na Dunaji še nista prejela od svoje vlade nobenega odgovora, tedaj tudi v sredo ni bilo nobenega zbora. Na velikonočni ponedeljk je zbor le malo časa terpel, toliko, da sta nova poslanca, francozki in turški, pooblastivne pismi svojega poslanstva zboru pokazala. Radovedno se tedaj pričakuje kurír iz Petrograda. Kamor te dní pogledamo, vse kaže na mirno spravo; francozki in angležki časniki kakor tudi dunajski dnarničarji — vsi prerokujejo mir. Francozki časniki so popred zlo napete strune zlo zmečili, in ravno tisti, kterih naj glasneji krik je nedavnej bil, da se Sevastopolj mora razrušiti, da kamen na kamnu ne bo ostal, terdijo zdaj, da „čast armade“ ne terja ravno, da bi Sevastopolj mogel pasti; — nepristranskem ljudém se to obnašanje dozdeva kakor tista basen „od lisice in grojzdja“. Celó vradni francozki časnik „Moniteur“ se je sedaj oglasil in pravi, da vojska v Krimu po nesreči ni tako peljana bila, kakor je vojskovodjem ukazano bilo. — Novíce iz Krima segajo do 5. t. m., pa nič ne povedó, da so 3. dan t. m. zedinjene armade Ruse napadle, kakor je francozki general Canrobert unidan obljubil. Rusi pa so 26. marca s 13 bataljoni napadli navale, ki so jih Francozi iz Sapunske gore proti Černi reki napravili, in jih deloma pokončali; v ti hudi bitvi je Bosquetov oddelk francozke armade veliko terpel, pa tudi Rusov je padlo 300, ranjenih pa je bilo 700. — Od vsih straní se sedaj sliši, da je knez Menšikov resumerl. — En del francozke armade, združen s sardinsko, ki ima na Turško priti, si bo napravil močno taborišče blizo Carigrada pri vasi Maslaki. To se zlo čudno zdí Turkom, in nekteri se bojé, da bi jim po tem takem Francozi predolgo na glavi ne bili. — Angležke vojne ladije pod novim poveljnikom admiralom Dundas-om (pa ne tistim, ki vodi brodovje na černem morji) so imele še le na velikonočni ponedeljk Angležko zapustiti in se v izhodno morje podati. Francozkemu brodovju na tem morji pa bo zapovedoval admiral Plenaud. — Da bo cesar Napoleon, če nič vmes ne pride, kmali šel v London, se smé iz tega misliti, ker se še osebe imenujejo, ki ga bodo na ti poti spremljevale; pri vsem pa tudi potovanje v Krím še ni opušeno, ker je unidan od gardinih oficirjev s to besedo slovo vzel, da jih bode prihodnji mesec poiskal v Krimu. — Na Cetinji so 22. p. m. Černogorci obhajali bilje po rajnem rusovskem caru Nikolaju z veliko slovesnostjo; na sredi cerkve so stale černoodete pare z napisom: „Caru Nikolaju I., samoderžcu vsih Rusov, rojenemu 29. junia 1796, umerlemu 16. svečana (st. št.) Pretužni svinovi svobodne Černogore svojemu pokrovitelju“.

Rožica.

Zgodnja na trati je rožca cvetela,
Bčelica urna do nje prišumela,
Od spomladi tople ji pripoveduje —
Rožica, rožica, te zapeljuje!

Rožica cvetje krasno odgerne, —
Bčelica pa se k sestram poverne.

Merzla je zemlja še, sever še brije,
Gruden razsaja, sonce ne sije.

Rožica vmira, težko zdihuje —
Bčel'ca speljala jo, k nebu tožuje.

Josip Radonievič.

Stan kursa na Dunaji 13. aprila 1855.

Obligacije deržavnega dolga	5 %	82 1/8	fl.
	4 1/2 „	72	„
	4 „	64	„
	3 „	50	„
	2 1/2 „	40	„
Oblig. 5% od leta 1851 B		95 1/2	„
Oblig. zemljiš. odkupa 5%		74 1/4	„
Zajem od leta 1834		218 1/2	„
„ „ 1839		119 1/2	„
„ z loterijo od leta 1854		103 3/4	„
„ národni od leta 1854		86 7/8	„

Esterhaz. srečke po 40 fl.	82 1/2	fl.
Windišgrac. „ „ 20 „	29 1/4	„
Waldštein. „ „ 20 „	29	„
Keglevičeve „ „ 10 „	12 1/4	„
Cesarski cekini.	5 fl. 50	
Napoleondor (20 frankov)	9 fl. 47	
Suverendor	17 fl. —	
Ruski imperial	10 fl. —	
Pruski Fridrihsdor . . .	10 fl. 38	
Angležki suverendor . .	12 fl. 14	

Nadavk (agio) srebra:
na 100 fl. 26 3/4 fl.

Odgovorni vrednik: Dr. Janez Bleiweis. — Natiskar in založnik: Jožef Blaznik.